કારોબાર (વ્યાપાર)

સંપાદક- મૌલાના જલીલ અહસન નદવી રહ.

🟥 રાહે અમલ હિન્દી સે લિપ્યાન્તરણ કિયા હે.

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહિમ

1] રસૂલુલ્લાહﷺ સે પૂછા ગયા એ અલ્લાહ કે રસૂલ! સબ સે જ્યાદા અચ્છી કમાઈ કૌન સી હે? આપﷺ ને ફરમાયા આદમી કા અપને હાથ સે કામ કરના, ઔર વો કારોબાર જિસમે વેપારી બેઈમાની ઔર ઝૂઠ સે કામ નહીં લેતા.

_મિસ્કાત; અન રાફે બિન ખદીજ રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

2] રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા ઉસ શખ્સ પર અલ્લાહ રહમ ફરમાયે જો નરમી ઔર અચ્છા બરતાવ કરતા હે ખરીદને મે ઔર બેચને મે ઔર અપના કર્જ માંગને મે.

_બુખારી; અન જાબિર રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

3] કારોબાર જાહિર મેં એક દુનિયાદારી કામ હે લેકિન અગર ઈસે સચ્ચાઈ ઔર ઈમાનદારી કે સાથ કિયા જાયે તો ઈબાદત બન જાતી હે ઔર ઐસે વેપારી કો અલ્લાહ કે પાક બન્દોં યાનિ અમ્બિયાઅલ ઔર સચ્ચો ઔર અલ્લાહ કી રાહ મેં

શહીદ હોને વાલો કા સાથ નસીબ હોગા. સિદ્દીકોં સે મુરાદ વો મોમિન હે જિસ કી જિન્દગી સચ્ચાઈ મે ગુજરી હો, જિસ ને અલ્લાહ ઔર રસૂલ! સે કિયે હુવે વાદે કો જિન્દગી ભર નિબાહા હો જિસ કી જિન્દગી મે કહને ઔર કરને મે ફર્ક ન હો.

_તિર્મિજી; અન અબૂ સઈદ ખુદરી રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

4] રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા વેપારી લોગ કયામત કે દિન બદકાર કી હેસિયત સે ઉઠાયા જાયેંગા, ઉન વેપારી કે અલાવા જિન્હોં ને અપને કારોબાર મે અલ્લાહ કી નાફરમાની સે બચે રહે ઔર નેકી કા કામ અપનાયા યાની લોગોં કો પૂરા હક દિયા ઔર સચ્ચાઈ કે સાથ મામલા કિયા.

_તિર્મિજી; રિવાયત કા ખુલાસા.

5] વેપારી અગર ગ્રાહક કો કીમત વગૈરા કે બારે મેં કસમ કે જરિયે યકીન દિલાયે કી ઉસકી યહી કીમત હે ઔર યે માલ બહુત અચ્છા હે તો વકતી તૌર પર તો હો સકતા હે કુછ ગ્રાહક ધોકા ખા જાયે ઔર ખરીદ લે લેકિન જબ ઉનપર બાદ મેં

હકીકત ખુલેગી તો ફિર કભી વો ઉસ દુકાન કા રૂખ નહીં કરેંગે ઔર ઈસ તરહ ઈસ વેપારી કા કારોબાર થપ હો કર રહ જાયેગા.

_મુસ્લિમ; અન અબૂ કતાદા રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

6] રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા કી તીન કિસ્મ કે લોગ ઐસે હે કી જિનસે અલ્લાહ કયામત કે દિન ન તો બાત કરેગા ઔર ન ઉનકી તરફ દેખેગા ઔર ન ઉનકો પાક કર કે જન્નત મે દાખિલ કરેગા બલ્કિ ઉનકો બડા અજાબ દેગા. હજરત અબૂજર ગફ્ફારી રદી, ને પૂછા એ અલ્લાહ કે રસૂલ! યે નાકામ વ નામુરાદ લોગ કૌન હે? આપﷺ ને ફરમાયા એક વો શખ્સ જો ઘમંડ ઔર તકબ્બુર કી વજહ સે અપને તહબન્દ કો ટખનોં સે નીચે તક લટકાતા હે. દૂસરા વો શખ્સ જો એહસાન જતાતા હે. તીસરા વો શખ્સ જો ઝૂઠી કસમ કે જરિયે અપને કારોબાર મે તરક્કી કરતા હે.

_મુસ્લિમ; અન અબૂ જર ગફ્ફારી રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

7] કારોબાર મેં ઐસા બહુત હોતા હે કી આદમી અનજાને મેં ભી ગલત કામ કર જાતા હે ઔર કભી ઝૂઠી કસમ ખા લેતા

હે ઈસલિએ વેપારિયો કો ચાહિયે કી વો ખાસ તૌર સે અલ્લાહ કે રસ્તે મેં સદકા કિયા કરે તાકિ યે ચીજ ઉનકી ગલતિયોં ઔર કમિયોં કો પૂરા કરે.

_અબૂ દાઊદ; અન હજરત કૈસ રદી, વ અબૂ ગરજા રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

8] અગર નાપ ઔર તૌલ મે તુમ ને ગલત તરીકે અપનાયે યાની લેને કે માપદંડ ઔર બનાયે ઔર દેને કે ઔર, તો યે તુમ્હારી તબાહી કા સબ્બ હોગા ઔર પૂરી કૌમ કી તબાહી કા સબ્બ હોગા. કુરાન મજીદ મે ઉન કૌમોં કા હાલ બયાન હુવા હે જિનકા પેશા કારોબાર થા ઔર જો નાપ તૌલ મે કમી કરતી થીં, ઉનકો સહી બાત બતાઈ ગઈ લેકિન વો ના માનીં ઔર આખિર મે વો તબાહ હો ગઈ.

_તિર્મિજી; અન ઈબને અબ્બાસ રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

9] રસૂલુલ્લાહﷺ ને વેપારી કો હિદાયત દી કી વો બેચતે વકત અપની ચીઝ કે ઐબ ખરીદાર કે સામને રખ દે, ઈસી તરહ દુકાન પર કોઈ ઐસા આદમી ખડા હે જો ઉસ ચીઝ કે ઐબ કો જાનતા હે તો ઉસકો ચાહિયે કી ખરીદાર કો સાફ સાફ બતા

દે. રસૂલુલ્લાહﷺ એક વેપારી કે પાસ સે ગુજરે વો ગલ્લા બેચ રહા થા, આપﷺ ને અપના હાથ ગલ્લા કે અન્દર ડાલા, અન્દર કા હિસ્સા પાની સે ભીગા હુવા થા, આપﷺ ને પૂછા યે ક્યા? ઉસને કહા રસૂલુલ્લાહﷺ બારિશ સે ભીગ ગયા હે, આપﷺ ને કહા ફિર ઈસે ઉપર ક્યોં નહીં રખા? ફિર આપﷺ ને ફરમાયા જો લોગ હમ સે ધોકા કરેં વો હમ મે સે નહીં હે.

_મુન્તકા વાસિલા; રિવાયત કા ખુલાસા.

10] રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા કી કિતના બુરા હે જરૂરત કી ચિઝોં કો રોકને વાલા આદમી, અગર અલ્લાહ ચિઝોં કી કીમત કો સસ્તા કરતા હે તો ઉસે ગમ હોતા હે ઔર જબ કીમતેં ચઢ જાતી હે તો ખુશ હોતા હે.

_મિશ્કાત; અન મુઆજ રદી, રિવાયત કા ખુલાસા.

11] એહતિકાર કા મતલબ હે જરૂરત કી ચિઝોં કો રોક લેના ઔર બાજાર મે ન લાના, ઔર કીમતોં કે ખૂબ ચઢને કા ઈન્તેજાર કરના ઔર જબ કીમતેં ચઢ જાયેં તો માલ કો બાહર નિકાલના ઔર ખૂબ પૈસા વસૂલ કરના, યે જેહન વેપારિયો

કા હોતા હે ઈસ લિયે રસૂલુલ્લાહﷺ ને એસા કરને સે રોકા ક્યોંકિ યે જેહન આદમી કો સંગદિલ ઔર બેરહમ બના દેતી હે ઔર ઈસ્લામ ઈન્સાનોં કે સાથ રહમત વ મુહબ્બત કા મામલા કરને કી તાલીમ દેતા હે. કુછ આલિમોં કી રાય હે કી એહતિકાર જિસ સે રોકા ગયા હે સિર્ફ ગલ્લા કે લિયે ખાસ હે ઔર દૂસરી ચિઝોં કો અગર વેપારી બાજાર મે નહીં લાતે તો વો ઈસ બાત મે શામિલ નહીં હે. ઈસકે મુકાબલે મે દૂસરે ગિરોહ કા ખયાલ હે કી યે સિર્ફ ગલ્લા કે સાથ ખાસ નહીં હે, બલ્કિ જરૂરત કી તમામ ચિઝોં કો ઈસ નિય્યત સે રોકને વાલા ગુનહગાર હોગા ઔર ઈસ ધમકી મે શામિલ હે. અજીજ કે નજદીક દૂસરે ગિરોહ કી રાય જ્યાદા વજની માલૂમ હોતી હે, ઔર ઈલ્મ તો સિર્ફ અલ્લાહ કે પાસ હે.

_સુનન ઈબને માજા; રિવાયત કા ખુલાસા.